KAKO PROTIV EPIDEMIJE?

BIVŠI radnik Tridbenik gradnje, danas radnik u privatnom obezbeđenju Ivan Ristić iznosi nam svoje viđenje šansi i prepreka za sindikalno organizovanje u privatnom sektoru danas. Prepreke na koje ukazuje nisu samo spoljašnje, u smislu privatničkih i državnih pritisaka i različitih metoda „obeshrabrivanja“ radnika da formiraju sindikate. Posebnu pažnju Ristić poklanja problemima političke artikulacije i organizacije koji su široko rašireni i duboko ukorenjeni među samim radnicima, u razmerama epidemije.
Tumaranje radnika među protivrečnostima privatizacije i njihova nemoć da se politički subjektiviraju nije ništa manja u bivšim društvenim preduzećima koja su završila u stečaju, a radnici u njima svedeni na poverioce. Posle neuspeha svih njihovih pokušaja da zaštite društvenu imovinu i svoja preduzeća od epidemije stečaja, ne čudi što mnogi radnici danas padaju u poverilački cinizam; ali i ne znači da će u njemu zauvek ostati. O mogućim pravcima njihove političke subjektivacije danas razgovaraćemo u petak u 18.00h.
Najdrastičniji obračun sa naporima radnika da se politički i ekonomski subjektiviraju u doba privatizacije svakako se desio i još uvek se dešava u zrenjaninskoj Jugoremediji. U saradnji sa listom Republika, inicirali smo apel javnosti da se usprotivi progonu radničkog lidera Zdravka Deurića, uništavanju dostignuća radničke subjektivacije u Jugoremediji i Pen farmi i daljem širenju epidemije nemoći i cinizma. Pozivamo vas da se priključite ovoj inicijativi. Bliže informacije u vezi potpisivanja apela i narednim aktivnostima možete dobiti u našim prostorijama u Resavskoj 21, ili na telefon 011 4064051 i na e-mail info@uciteljneznalica.org
Učitelj neznalica i njegovi komiteti

PROBLEMI SINDIKALNOG ORGANIZOVANJA U PRIVATNOM SEKTORU

POZNAVAOCI prilika u sektoru privatnog obezbeđenja dobro znaju da je u Srbiji gotovo nemoguće formirati sindikat u preduzećima iz ove oblasti. Zato su prilikom donošenja Zakona o privatnom obezbeđenju pregovori vođeni na relaciji između Ministarstva unutrašnjih poslova i udruženja firmi i preduzetnika za fizičko-tehničko obezbeđenje pri Privrednoj komori Srbije. Za radnike tih firmi u pregovorima nije bilo mesta, jer oni „ne postoje“. Postoje kao zaposleni, naravno, ali ne postoje kao organizovana strana koja bi u pregovorima zastupala svoje interese.

Situacija sa sindikatima u privatnom sektoru u Srbiji uglavnom nije ništa bolja ni gora od situacije u drugim oblastima. Poslodavci uporno „miniraju“ socijalni dijalog sa zaposlenima u svojim kompanijama. I reforma sektora bezbednosti i unapređenje uslova za slobodno udruživanje i rad civilnog sektora, u koji spadaju i sindikati, biće nužna da se ostvari u nekoj formi jer spada u uslove za prijem Srbije u Evropsku uniju. Ali se postavlja pitanje kakva će to reforma biti ako ona treća strana u njoj „ne postoji“, to jest ako radnici u toj reformi budu samo objekat dogovora vlasti u Beogradu i vlasti u Briselu.

Zarada utiče ne sposobnost radnika da osiguraju dostojanstven standard sa jedne strane, a sa druge strane da upravljaju promenama u društvu. U siromaštvu je lako nametnuti ljudima neograničenu vlast odozgo! Zato je pregovaranje o uslovima rada i visini zarade najvažniji zadatak društva, naročito u zemljama kao što je Srbija, gde se vrtoglavom brzinom odvija privatizacija i propadaju stari sindikati i stari oblici zaštite radničkih prava.

Iako je Srbija uveliko zagazila u privatizaciju, sindikalne aktivnosti nikada nisu bile usporenije. Danas gotovo da ne postoje. Kad je reč o minimalnoj zaradi, ne postoje pravila igre koja bi obavezivala poslodavce da ih poštuju, zbog nepostojanja sindikata na prvom mestu, ali i zbog neartikulisane i neuverljive generalne argumentacije radnika, ograničene na određene nepovezane činjenice, istrgnute iz konteksta, po sistemu „svakom svoja muka najveća“, bez minimalne zajedničke politike. Zato je sva prilika da će radnici obezbeđenja biti upućeni na svoje „prirodne“ socijalne partnere, poslodavce, da ih zaštite u okviru primarnog bipartitnog konsenzusa sa vlastima. O tripartitnom konsenzusu se još ne može govoriti, jer za njega ne postoje elementarni uslovi. Na ovo pitanje ću se kasnije vratiti, prethodno je važno razjasniti najvažniju stvar – ako hoće da budu strana u bilo kakvim pregovorima, pred radnicima je niz pitanja na koja sami moraju imati spremne odgovore:

- Kako najbolje rešiti status i obezbediti budućnost za preko trista firmi koje su još uvek u restrukturiranju i čekaju privatizaciju?

- Koliki je višak zaposlenih u javnom sektoru i kako najbezbolnije rešiti taj problem?

- Kako postepeno poboljšati težak položaj zaposlenih u privatnom sektoru?

Savremena demokratija je zahtevna stvar, teško je i skupo dobiti izbore. Ali još teže je posle izbora efikasno sprovoditi predizborna obećanja i promene koje svi očekuju – jednu vrstu promena očekuju oni kojima su u kampanji data javna obećanja da bi glasali, a sasvim drugačije promene očekuju oni koji su finansirali da se kampanja realizuje i da se osvoji vlast, i kojima su data tajna obećanja. U Srbiji u svakom segmentu društva ima bezbroj izazova gde su potrebni drastični rezovi, problemi su stalna tema u svim medijima, ali je nejasno koji su to alati koji nam mogu poslužiti da javnost o mnogobrojnim problemima koji su svima poznati dovede do temeljnih promena. Što je najgore, neke promene se i sprovode, na primer u pogledu smanjenja javne potrošnje, koje jeste potrebno, ali se uvek završi tako da najveći ceh plate najsiromašniji, oni koji u pregovorima „ne postoje“ pa je njihove interese lako zaobići. Tako se postupa po svakom pitanju. Na primer, ako prodamo ili iznajmimo sve svoje resurse stranim investitorima otvara se pitanje gubljenja suvereniteta, ali ako ne dovedemo investitore preti nam opasnost da nećemo imati resurse da zaustavimo tiho propadanje. Očigledno je da situacija nije ili-ili, nego da je potrebno pronaći najbolji balans.

Za radnike je najvažnije da se balans više ne traži bez nas, a tu je najvažnije pitanje kako da dođemo do svog mesta. Za tehnološku revoluciju nemamo kapacitete, nemamo ih ni za nasilnu revoluciju, promenu društvenih odnosa i preraspodelu dobara, a „status kvo“ dok se ne ostvari jedna od prethodne dve opcije takođe ne obećava ništa osim daljeg tihog propadanja. Pred nama je veliki posao organizovanja oko važnih pitanja na koja moramo imati kompetentne odgovore.

A sada da se vratim na pitanje redosleda u pregovorima. Mislim da radnici treba da odustanu od dosadašnjeg načina razmišljanja da će država rešiti njihove probleme sa poslodavcima i da će intervenisati u korist radnika kada poslodavci krše Zakon o radu. Radnici treba da ostvare dogovor prvo sa poslodavcima, pa tek posle toga da pregovaraju sa državom. Kao što sam već rekao, nemam iluzije da država i poslodavci već nisu u dijalogu u kom ni jedni ni drugi ne žele treću stranu, ali potrebno je shvatiti važnost socijalnog dijaloga kako bi se teret krize što ravnomernije podelio. Verujem da se takvo razumevanje danas u Srbiji pre može postići sa poslodavcima nego sa vlastima.

Ivan Ristić, radnik u sektoru privatnog obezbeđenja, član Udruženja radnika i prijatelja Trudbenika

za samoobrazovanje
Bilten
uciteljneznalica.org
društvena pitanja

Imenovati TO ratom

APEL JAVNOSTI

IMA LI U SRBIJI STIDA?

Trinaestog marta Zdravka Deurića čeka suđenje, a Jugoremedija je pred završetkom postupka stečaja. „Slučaj“ je poznat javnosti na osnovu angažovanja Verice Barać i Saveta za borbu protiv korupcije Vlade Srbije, o čemu su pisali slobodniji mediji, a uključila se Evropska unija ukazivanjem na 24 problematične privatizacije. Vlada je uzvratila obećanjem da će to pitanje rešiti. Kako ona to rešava?

Podsećamo: slučaj Zdravka Deurića i Jugoremedije traje više od deset godina. Započet je prodajom manjinskog paketa akcija (42%) „kontroverznom biznismenu“, koji je kao neprikosnoveni „gazda“ zaveo teror nad radnicima i potpuno ignorisanje malih akcionara, koji imaju većinski paket akcija (58%).

Veća grupa radnika i još veća malih akcionara pružile su tome otpor. Radnici su smatrali da nisu ugroženi samo kao ljudi, nego i time što im se oduzimaju izvesna lična svojinska prava stečena radom nad sredstvima u društvenoj svojini. Takav oblik svojine smatra se legitimnim u odgovarajućoj literaturi. Akcionari, čija svojina nije sporna u razvijenom svetu, branili su svoje vlasništvo i pravo da utiču na poslovanje firme.

Radnik Zdravko Deurić je ujedinio težnje i jednih i drugih. Tokom dramatične borbe i uz podršku i uticaj dela javnosti uspeli su da raskinu ugovor sa razgorađenim „gazdom“. Radnici i mali akcionari spasli su i sebe i svoju firmu. Izmirili su dugove, dobili kredite za naloženu rekonstrukciju radi prilagođavanja svetskim kriterijumima, a i da bi se sprovela zakonska obaveza o izdvajanju proizvodnje penicilina, zbog čega je podiginut novi pogon Penfarma.

Objedinjeni radnici i mali akcionari s poletom su prionuli da ostvare svoju preduzetničku ulogu računajući na razvoj firme i nove uspehe na međunarodnom tržištu.

Međutim, sledi novi talas napada na Zdravka Deurića i Jugoremediju. Deurić, koji je u međuvremenu izabran za direktora, uhapšen je i optužen za finansijske zloupotrebe koje nisu dokazane uprkos neprestanoj kontroli finansijske policije. Pod pritiskom javnosti Deurić i nekoliko njegovih saradnika pušteni su iz zatvora, a preduzeće je gurnuto u stečaj. Deuriću su čak oduzeta i dva manja stana (ukupne površine oko 86m2) koja su kupljena pre nego što je postao direktor. Inače, izložen je i ruganju što kao radnik hoće da bude direktor.

Suđenje je zakazano za 13. mart, a ishod stečaja pokazaće da li vlast i malo odstupa od dominirajućeg modela privatizacije koja je ograničena na prodaju i preprodaju imovine koja je stvarana u vreme „realnog socijalizma“, kada su pojmovi društvene svojine i samoupravljanja bili sredstva manipulacije monopolističke partijske države. Preuzimajući svu društvenu imovinu kao svoj monopol, bez bazičnog konsenzusa o njenom racionalnom preobražaju, država sprovodi sistematsku represiju sa poražavajućim posledicama koje su svima poznate i što mnogi smatraju sramotom.

Apelujemo na javnost da reaguje na sramno ponašanje koje su činili dosadašnji režimi, a sadašnji izgleda, hoće da ga dovrši na najsuroviji način – da dotuče i Deurića i Jugoremediju, i da obeshrabri svako grupno preduzetništvo i nadu u izlazak iz sadašnjeg stanja.

Ako je izvesno koliko sramote takva politika nanosi mnogima, pitamo postoji li osećanje stida zbog svega ovoga što se dešava. Odgovor na to pitanje potražićemo na skupu potpisnika ove peticije koji zakazujemo za 14. mart.

U Beogradu 24. februara 2015. godine,

Inicijatori Apela:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
List Republika

Petak 27. februar 2015. godine u 18.00h
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Resavska 21, stan br. 5, Beograd

Učitelj neznalica i njegovi komiteti pozivaju vas na okrugli sto

TREBA LI DRUŠTVO DA ZNA KAKO SE ODLUČUJE U ORGANIMA POVERILACA PREDUZEĆA U STEČAJU?

Pretvaranje „zaposlenog“ u „poverioca“ u stečaju završni je korak u građanizaciji radnika. , koga država prepoznaje isključivo kao žrtvu nesavesnog dužnika. Sada bez zaposlenja, bez ikakve ekonomske pozicije i bez sredstava za život, radnik-poverilac u stečaju ima još manje mogućnosti i prostora da vodi političku borbu nego što je imao u privatizaciji.

Sa druge strane, pozicija radnika-poverioca je i poslednja veza radnika sa političkim i ekonomskom pozicijom koju je zauzimao pre privatizacije i građanizacije.

Na koji način se radnici mogu politički subjektivirati u stečaju?

U okviru projekta *Pravna pomoć radnicima i malim akcionarima u slučajevima političke zloupotrebe pravosuđa zarad ekonomskih interesa*, Učitelj neznalica je septembra prošle godine pokrenuo rad na predlogu za izmene Zakona o stečaju, jer smo iz prethodnog rada na pravnoj pomoći u pojedinačnim slučajevima zaključili da su mogućnosti za političku subjektivaciju radnika kao poverilaca u stečaju praktično nikakve. Ovo se pre svega odnosi na njihovu u praksi krajnje ograničenu mogućnost da predlažu i vode reorganizaciju preduzeća, ili da upravljaju stečajnom masom na način koji bi doveo do makar delimičnog oživljavanja stare ili pokretanja nove poslovne delatnosti. Jedno od pitanja koja su bila predmet polemike u okviru radne grupe za predlog izmena Zakona o stečaju, i o kojima bi smo želeli da čujemo mišljenje radnika poverilaca, je i pitanje da li dokumenta o radu Skupštine i Odbora poverilaca, organa stečaja u kojima zajedno sa ostalim poveriocima učestvuju i radnici, treba da budu javno dostupni, ili ne? Pitanje je naročito važno ako se ima u vidu da predlog izmena Zakona o stečaju na kom radimo predviđa znatno veća ovlašćenja i aktivniju ulogu Skupštine i Odbora poverilaca nego što ih ovi organi imaju u postojećem Zakonu, kao i posebno mesto radnika-poverilaca u okviru ovih organa. Ključne predloge izmena ćemo izneti u uvodnom delu okruglog stola.

Za razliku od postupka privatizacije, na koji se, osim kada se radi o poslovnim tajnama, u potpunosti primenjuje Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, u stečaju su javnosti dostupne samo odluke suda. Građansko pravo tretira odnos između dužnika i poverioca (bilo kog, pa i radnika) kao njihovu privatnu stvar za koju javnost nema “interes da zna”. Osuđeni da u stečaju odlučuju o svojim interesima kao privatna lica-poverioci, nakon svega što su preživeli u privatizaciji, nezaposleni i osiromašeni, radnici su bez sumnje sasvim legitimni da postupke vezane za unovčavanje imovine svojih bivših preduzeća radi naplate svojih neisplaćenih zarada vode kao svoja privatna posla – naročito ako se ima u vidu rizik da diskusije koje se vode i odluke koje se donose na Odboru i Skupštini poverilaca mogu da zloupotrebe, na primer, potencijalni kupci imovine dužnika. Međutim, i pored jasnih razloga za njihov oprez, želimo da naglasimo takođe veoma jasan interes radnika da društvu budu dostupni podaci o problemima sa kojima se radnici suočavaju u organima stečaja u kojima učestvuju.

Sa druge strane, jasan je interes društva da zna na koji način se odvijaju stečajni postupci u kojima nestaju i transformišu se društvena dobra ogromne vrednosti, kao i kakvi su i kako se rešavaju odnosi između dužnika, vlasnika dužnika i svih poverilaca, uključujući i radnike-poverioce. Jasan je, na primer, i interes drugih radnika preduzeća u stečaju da znaju iskustva drugova i drugarica koji su pre njih prošli kroz mučne diskusije i odluke o ostacima svojih preduzeća.

Prvo pitanje političke subjektivacije radnika u stečaju je da li oni smatraju da je njihovo odlučivanje u organima stečaja stvar od društvenog interesa?

donator:
FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO • OPEN SOCIETY FOUNDATION

partneri:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Imenovati TO ratom
Savez za radničko društvo

Izdavač:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Urednik:
Ivan Zlatić
Dizajn i prelom:
Matija Medenica